

tam), XXIV: 98: αἰσας γοε μ' αὐτον γε μενος και θυ-
 μος αἰσας (vehementer me incitat animi vis (ubi per
 dia sua explicandum videtur μενος και θυμος pro μενος
 θυμου), V: 139: του μεν τε αδενος αεσεν (excitat ejus
 (leonis) veluti animum s. iram), XVIII. 420: της ερε
 αουη και αδενος (inest ipsis vox & vitalis vis), &c.

DISSERTATIO ACADEMICA

De

ATE HOMERICA & HESIODEA,

Quam

Conf. Amplif. Facult. Philos. Aboëns.

PRÆSIDE

Mag. GUSTAVO GADOLIN,

Lingv. Orient. & Gr. Prof. Reg. & Ord.

PRO GRADU PHILOSOPHICO,

Publicæ censuræ subjicit

ABRAHAMUS PAULIN,

Stip. Reg. Australis.

In Audit. Majori die 17 Martii MDCCCII,

Horis 2. m. solitis.

ABOË, typis Frenckellianis.

KONUNGENS
TRO - TJENARE, ÖFVER - DIREKTÖREN
HÖGÄDLE
HERR JOSEPH BREMER.

Allt ifrån den stund jag var lycklig att få vistas i Herr Öfver-Direktörens aktningvärda Hus, har Herr Öfver-Direktörens ynnest och välgörenhet lättat mina bekymmer, och beredt för mig en lyckligare framtid, än jag annars af mina vilkor och omständigheter kunnat så hålligt hoppas. Förr skall jag därför saknas bland de lefvande, än minnet af Herr Öfver-Direktörens ädelmod skall utplånas ur mitt tackfamma bröst. Til en början torde då Herr Öfver-Direktören tillåta mig at på detta blad offentligen betyga min erkänslighet. Mätte Försynen, som vakar öfver våra öden, tildela Herr Öfver-Direktören så talrika lefnadsår och nöjda dagar, som jag det af varmaste och förbindligaste hjerta önskar!

Med all vördnad framhärdar jag at vara

HÖGÄDLE HERR ÖFVER-DIREKTÖRENS

Ödmjukaste Tjenare
ABRAHAM PAULIN.

VIRO
ADMODUM REVERENDO atque PRÆCLARISSIMO,
DOMINO MAGISTRO
ABRAHAMO PAULIN,
Concionatori ad Aulam Ducis Öfver-Göthie, nec non
Sacellano in Ufsela.

PATRUO OPTIMO!

Recordatio beneficiorum, quibus me jugiter ornasti, summum, jucundissima profecto mihi est: que ipsa sanctissimis perfundit mentem meam pietatis sensibus. Grati igitur animi publicum aliquod documentum editurus, ut ætatis anni bene multi tibi contingant, ut omnigena felicitate abundes, jam vovet, æternumque vovebit

TUI

Cultor humillimus
ABRAHAMUS PAULIN.

VIRO
ADMODUM REVERENDO ac PRÆCLARISSIMO
DOMINO MAGISTRO
ARVIDO PAULIN,

vicario Pastori in S. Maria & Sacellano in Paattis,

PARENTI INDULGENTISSIMO!

Lætus tandem affulit dies, quo pium in Te animum ac venerabundum publice testificandi anfa mihi est data optatissima. Paternæ curæ & diligentiae a cunis inde meis ad hunc usque diem, vitæ, moribus & studiis meis bene ac prudenter instituendis impensæ, memoriam quoties recolo, Te Parentem carissimum diligo, veneror, observo. Ut leve quaecunque animi grati monumentum hoc tibi consecro opusculum, beneficia Tua rependere qui non valeam. Vivas ad Nestorios annos beatus, ut sic Tuis lætandi materiam præbeas amplam, suavissimam! Vovet ad cineres usque Tibi,

PARENS OPTIME,

Filius obsequentissimus
ABRAHAMUS PAULIN.

Malorum notionem primum doloris ex iis percepti sensu fuisse in hominum mente excitatam, manifestum est. Eam igitur ipsum fere genus nostrum ætate æquare, vix negandum. Causæ vero adversarum, interdum accidentium, rerum, & molestiarum ac curarum, animam passim affligentium, scelerumque, quæ & pati & facere necessitas hic illic jubere videretur, non potuere non sæpissime latere vetustissimi ævi cognitionem. Unde factum, ut & quæ sibi ipsi sua imprudentia & protervitate parassent mala, ea diis auctoribus antiqui mortales frequenter adscriberent, rerum nexum non perspicientes, haud raro etiam sui nimio amore, qui in alios potius quam in se culpam convertere plerumque suadet, correpti. Quem vulgarem sentiendi morem poëtæ quoque secuti, sibi finxere inconsiderantiæ, temeritatis, petulantiae, deam, Aten, in errores varios, in mala varia, homines inducentem; de qua igitur quæ in Homero & Hesiodo inveniuntur, speciminis Academici loco nostra qualicumque opera illustrare constituimus.

A

S. I.

§. I.

Nomen Ates ex appellativo *ατη* quidem ortum esse patet; cujus vero etymologia, ut solet plurimorum verborum, incertior est quam vis & usus. Alii scil. id ab *ατω*, *αατω*, *αταω* (*a*), *noceo*, *damnum infero*, deducentes, *νοχα*, *damni*, primam ejus constituunt notionem; alii ab *a* s. *αα*, dolentium & conquerentium sono (unde *ατω*, *αατω*, q. d. *exprimo a θρηνητικον*, *decipio*, *in fraudem injicio*), proprie *fraudem*, *deceptionem*, *errorem*, significare existimant. Quorum derivationibus quid veri insit, indubitate definire difficile erit. Verum tamen monendum, *νοχα* s. *damni* notionem in Homero, ipsum accurate interpretari si volumus, *ατης* vocabulo generatim vix competere videri (*b*); unde ea forsitan neque antiquissima habenda est. Denotat vero *ατη* in poëta vetustissimo mentis aliquam inopiam & veluti perturbationem ac vefaniam, in primis ex vehementioribus quibusvis animi commotionibus vel studiis & cupiditatibus intemperatis oriundam, atque hinc graviolem in re diju-

(a) Quod ab *αδω* (cujus propriam notionem querendam esse in *motu*, qui sit res plures in unum *congerendo* & *coacervando*, atque inde natam *complendi*, *explendi*, *accervandi*, *istam*, *putat*), q. d. *nimia copia congesta vel mole rerum obruo*, repetit A LENNÆT *Etymol. Ling. Gr vocc. αδω, αζω, αταω*, & his affia.

(b) Cfr. monita a CHR, TOB, DAMM *N. Lex. Gr Voc. ατη*.

dijudicanda vel consilio capiendo, præcipue ipsi decernenti noxium, errorem. Dein & pro stolidis atque insipientibus factis, ad quæ suscipienda impellere solent excitati sensus, ponitur. Tum & pro errorum veluti incitamentis, s. rebus quæ ad temere & inconsulte agendum instigant & permovent. Cfr v. gr. *Il. XVI; 805: τινδ' ατη φρενας ειλε*, *perturbatio quædam & inopia mentis eum cepit*; *VI: 356: Helena ατην* (temeritatem insignem s. amentiam) eam appellat, qua ductus Alexander ipsam rapuerat; *Od. IV: 261: ατην μετεσειον*, *dolebam amentiam*, quam indidit mihi Venus, quum Ilium me duceret; *XXI: 301, 302: ο δε φρεσιν ησιν αασθεις ηιεν ην ατην οχρων αεσιφρον θυμω*, *Eurytion*, *mentis* (ob ebrietatem) *non compos*, *ivit*, *suam amentiam* (temeritatem, petulantiam, a vino) *levi animo ferens*; *Il. I: 412 & XVI: 274: γνω δε Ατρειδης ην αταν*, *ut cognoscat Atrida suam amentiam* s. *temeritatem* in Achille susque deque habendo; *Il: III & IX: 18: ubi Agamemnon ατην βχρειαν* (gravem vefaniam) dicit suam in Trojanos arma movendi institutum, ignominia sibi jam cessurum, quod olim susceperat immortalem sibi inde gloriam sperans, vanis Jovis promissionibus fretus; *Od. XII: 372: η με μαλ' εις ατην κομησατε νηλει υπνω*, *michi valde in dementiam me sopivisti saxo somno*, h. e. demens eram, qui me sopiri paterer; *XXIII: 223: τινδ' αταν ου προσθεν εκ εγκατθετο θυμω λυγρον*, *hanc perniciosam amentiam*, *abeundi scil. cum Alexandro consilium*, *antea animo non volverat Helena*;

Il. IX: 115: ουτι ψευδος εμας ατας κατελεξας, a vero non discessisti enumerans temeraria mea facta; X: 391: πολλων ματησι παρεκ νοου ηγαγει Εκτωρ, multis rebus, quæ mentem meam occæcare valerent (promittendo videlicet se magnam munerum copiam daturum), amentem me fecit Hector; &c.

In Hesiodo vero vox ατη videtur eatenus latius patere, quatenus injuriam in alios intentam vel commissam etiam, & quidem præcipue, respiciat: Vid. v. c. Erg. 215: εσθλος βαρυθει υπ' αυτης (υβριος) εγκυρσας ατησιν, opulento, in scelera illapso, gravis tandem est sua petulantia (ubi υβρις & ατη fere synonymæ sunt); ib. 230: ουδε ποτ' ιδυδικασι μετ' ανδρασι λυμος οπαδει, ουδ' ατη, neque fames comitatur justos, neque aliis nocendi studium vel vis aliorum juribus illata.

§. II.

In scenam igitur prolaturis poëtis personificatam mortalium temeritatis, jactantiæ, audaciæ, insipientium & petulantium consiliorum & factorum, causam, proclive fuit eam a rebus, quas efficere fingenda erat, Ατην denominare. Sed in genere ejus describendo inter ipsos non omnino convenit. Nam Homero dea nostra est Jovis filia (c); ut videtur, quia

(c) Πρεσβα Διως θυγατηρ, η παντας ααται, Il. XIX: 91;

quia potentissima est, & in omnes sævum suum imperium exercet, nec hominum modo mentes perturbat, sed & Saturnii prudentiam aliquando fefellit. Nimirum deus quisque suam prolem, & quos præ ceteris amare putabatur, iis imprimis muneribus videbatur instruere & exornare, quibus ipse præcipue eminere credebatur. Unde Jovis filios dicere, vel ei dilectos appellare, qui robore ac viribus superarent, & vulgari opinioni & poëtarum mori consentaneum erat.

Verum aliam Ates genealogiam fruit Hesiodus Θεογ. 230 (d), eam matre Eride in lucem editam fingens. Cujus mythi ratio in eo manifeste est posita, ut moneatur, homines, contentionis studio ac vehementia agitados & abreptos, sæpe non temere modo

A 3

do

ubi πρεσβα illud venerationem indigitare videtur, qua illa & ob celsam originem, & ob vim magnam, qua gaudebat, a mortalibus erat excipienda.

(d) DAV. RUHNKENIO locus ita videtur constituendus:

Αυταρ Ερις συγγρη τεκε μεν Πονον αλγησεντα,
Ατην τε (loco Αηθην τε), Λιμον τε . . . .
Δυσνομιην, Απαστην τε (loco Ατην τε), συνηθεας αλληλοισι.
Verum cur ποι δυσνομιη & ατη posint συνηθεας αλληλοισι dici? Atque ληθη annon queat certa quadam ratione haberi Εριδος filia? Nam, monente Scholiaste, πολλοις εριδος προς τινα γνωμενης επιλανθανομεθα και των πρεσβηκωνται. Quicquid sit, etiam erudito emendatori placet Ates ex Eride ducta origo.

do & inconsulte, sed & in adversarios injuste ac violenter se gerere. Unde *Ατῆ* (petulantia, injuria) etiam, & *Δυσνομία* (licentia s. legibus repugnans, vivendi ratio), forores, familiaritate ac consuetudine inter se conjunctæ (*συνήθεις*) *ibid.* dicuntur. Quare & cum his iisdem communi matre natæ *ibid.* recensentur Pugnæ, Cædes, Prælia, Jurgia, Mendacia, &c.

§. III.

Atæ formam quod attinet, pulchra ea, ut deam decebat, fuisse videtur. Neque fere potuit esse deformis & horrenda; nam placet primum error, facilesque & prompti in eum se præcipites dant homines: postquam commissus est, tædium ejus demum oritur, pœnitentia ingruente. Nitidorum saltem (utrum per se pulcrorum, an opera ac arte plezorū & oleo madentium?) cincinnorum, quibus ornatum est ejus caput, Homerus meminit (*e*); formosamne naturâ credas, an eleganter comtam prodeuntem, ut vel munditiæ miseris decipiat mortales? Pedes quoque ejus teneri sunt & tactu molles (*f*); quod idem cum de Amoris etiam corpore affirmetur (*g*), ad
venu-

(*e*) *νεφελὴ διασπολλοκαμῆς*, II. XIX: 126.

(*f*) *απαλοὶ πόδες*, *ib.* 92.

(*g*) *Cfr.* PLATO *Sympos.* pag. 195, ubi Atæ *απαλοῦς* cum Amoris illa comparatur.

venustatem & gratiam haud parum contulisse videri forsitan poterit (*h*).

Ceterum ut magna est vis, qua animi levitas, elatio, commotiones, sensus quivis excitati, mentem veluti compediunt, ac a sanioribus judiciis & consiliis ferendis atque capiendis cohibent, quin ad temeraria & noxia sectanda detorquent, ita Atæ etiam robore prædita (*i*) Homero appellatur. Firmiter etiam incedit, gressusque ejus velox est; nam integris & rectis pedibus utitur (*k*): & igitur e loco quem tenet, non facile dimovetur, & sapientiam prævertens, subito animum invadit & occupat.

§. IV.

Quoad indolem & opera, Atæ totam quantam malam esse & perniciosam, vel sine negotio intelligitur. Etenim bonos & salubres quis dicat mentis errores? *Ουλομένη* igitur merito audit (*l*), utpote quæ omnes, ad quos aditus ipsi pateat, homines imprimis, insane agentes, & æquitatem, honestatem, decorum, lædentes, lubens scil., faciat (*m*). Ob vehe-

(*h*) A pedum nitore & pulcritudine plurima femineæ formositatis epitheta duxisse Homerum, notum est.

(*i*) *σθεναρή* II. IX: 505.

(*k*) *οὐ ἀσπίτος* *ibid.*

(*l*) II. XIX: 92.

(*m*) *ααται πάντας*, II. XIX: 91, 129; *βλαπτει αἰθεραίους* II. IX: 508; XIX: 94.

mentiam & velut feritatem, qua mentes conturbat, & noxæ, quam hominibus parat, magnitudinem, *αγρία* etiam dicitur (n).

Nocet igitur ea, plerumque, ut videtur, pravi sui ingenii impulsu. Interdum tamen etiam a diis superioribus vel fato ablegatam prætexunt, saltem qui in culpa sunt, inde scil. sibi magis excusationis sperantes. Sic Agamemnon v. c. (o) non se esse auctorem suæ in Achillem injuriæ, sed Iuo pectori Aten sævam a Jove & fati dea & Erinnye immissam ait (p); cujus igitur ingenti potestati (q), tantorum numinum viribus insuper auctæ & adjunctæ, se resistere non potuisse prætendit (r).

Modo vero diligentius describendo, quo Ate mortales lædat, ipsis prudentiam adimens, omnino supersederunt poëtæ nostri. Mentem quidem præfertim ab illa occupari & violari, vel e prima deæ notione liquet. Unde præcordiis (s) insidere eam, facile

(n) *Il. XIX: 88.*

(o) *Il. XIX: 85 sqq.*

(p) *Zeus και Μοιρα, και ηεροφορτις Ερηνους — μοι — φρεσι εμβαλον αγριον Ατην, Il. XIX: 87, 88.*

(q) Nam perficit illa, quæcunque vult, *θεος δια παντα τελευτα, Il. XIX: 90.*

(r) *ουκ αιτιος ειμι . . . τι κεν ερξαιμι; &c. vid. l. mox cit.*

(s) *φρεσι εμβαλον Ατην, vid. mox allata.*

facile fuit fictu. Verum verba illa Homeri, quæ haud exiguum negotium grammaticis facessiverunt:

----- τις μεν δ' απαλοι ποδες ου γαρ επ' ουδει
πιλναται, αλλ' αρα ηδε κατ' ανδρων κραατα βαινει
βλαπτουσ' ανθρωπους (t) -----

nonnullis de capitis, cui videlicet insit ratio & intellectus, conculcatione explicare placuit (u); an firma satis ratione suffultis, nescio. Nam Homero caput non est sedes mentis. Artificiose alias loci interpretationes ut sileamus, nobis ita fere videtur exponendus: "Atæ pedes teneri sunt & molles, atque hinc agiles (non rigidi); qui igitur celerrime eam, quasi per aëra volantem, non terræ (quam si calcaret, & tardius procederet, & pedum strepitus adventantem nuntiaret) admotam, sed altius, per hominum capita (s. e regione capitis, vel simpliciter quia id e terra est sublimius, vel forte ut oculorum quandam vertiginem efficiat dea, procellæ vel turbinis similis, subitanee prætervecta) ferunt (v), cum illa mortales in errorem inducit."

B

§. V.

(t) *Il. XIX: 92-94.*

(u) Ipsas hominum calvarias calcare Platoni videtur *l. cit.*

(v) Non negandum illud *κραατα ανδρων* etiam de virorum agminibus accipi posse, adeo ut sensus sit, Aten hominum multitudini simul unam eandemque temeritatem incutere.

§. V.

Atæ igitur in humanum genus potentia tot ferme sunt documenta, quot exempla insigniora mortalium imprudentia & temeritatis. Ut vero dii etiam vanitatis & incogitantia criminis interdum fuere obnoxii, ita neque omnino repugnavit, eos Atæ vim passos fingere. Imprimis memorabile est, quod de Jove perhibetur (x), qui ab Ate, h. e. animi quadam levitate & imprudentia, deceptus (y), inaniter & jactanter ac præmaturo in deorum cœtu non pronuntiavit modo, sed & a conjuge provocatus, juramento confirmavit futurum eum Perfidarum principem, quem ex sua gente ipso eodem die mulier partu esset editura. Sed falso speravit perfectum iri, quæ de Hercule, tum scil. nascituro, animoolvebat. Etenim, Junonis arte & ope, non Alceme quo debuit tempore, enitebatur, sed Eurystheus, matre nonnisi septimum graviditatis mensem agente, in lucem opportune prodibat, ut vi promissi divini & primogenitura, sibi, quod Jupiter filio suo destinaverat, vindicaret imperium. Quo igitur dolo se turpiter circumventum sentiens pater deum hominumque, iratusprehendit Atæ caput, & jurans ipsam in olympum nunquam redituram, eam veluti lapidem qui funda mittitur circumactam, e cœlo vibravit. At illa per aërem magna celeritate ad terram lata, postea hominum

(x) Il. XIX: 95 sqq.

(y) Ατη ασατο Ζηνοσ.

minum duntaxat, saltem, ut par erat, maxime, rebus sese immiscuisse videtur (z). Jupiter vero dolorem vanitatis suæ ægre abjecit, sed quoties vidit Herculem graves illos ab Eurystheo impositos labores perferentem, gemens tristisque in memoriam sibi revocavit Aten (a), pristinae animi sui elationis & inde oriundæ insipientis jactantia caussam.

§. VI.

Neque tamen omnino insanabilia semper sunt veluti vulnera, quæ Ate infligit. Nimirum leniuntur ea sæpissime a Λιταις, precibus; de quibus Ατης comitibus concinna est Il. IX: 502 sqq. fabula, hoc loco silentio non prætereunda. Dicuntur videl. ibi Λιται Jovis filia, partim quia magna haud raro est precum in hominum, quibus ea feruntur, animis flectendis & mitigandis sita vis & efficacia, partim quia Ζεὺς κροσιος eos punire solet, qui supplices ferociter repellunt. Finguntur eadem χωλαι, pedibus debiles & claudicantes, quod homines & tardius s. ægrius ad preces sese convertunt, & ad veniam temeritatis vel opem in adversis, sponte contractis, implorandam lento ac misero gradu accedunt doloribus præpediti, spe malorum sublevandorum nondum erecti; ρυσαι, rugosa. quia mœror rugis supplicum faciem conspergit; παραβλωπεσ οφθαλμω, in obliquum

(z) Deprehendit igitur poëta deos non decere, hominum ad instar, sensuum fallacia esse subjectos, ipse tamen eos inania & turpia haud raro sectatos commemorans,

(a) Στεναχεσχε Ατην.

quam oculos distarquentes, ad imaginem scilicet afflictorum, quorum non est hilaris vultus, nec frons serena, sed malus & limus obtusus. Hæc igitur omni, quo licet pro infirmitate pedum, nisi student Ate sequi, viribus introctam, firmiter gradientem, longo præcedente intervallo, hominum per universam terram mentes ac sapientiam corruptentem. Felliunt vero a tergo ejus Preces, in errorem delapsos ad culpam suam agnoscendam & confitendam impulsuræ, damno e temeritate & inconsiderantia oriundo mederi, & iram injuria afflictorum averiendo, & misericordiam erga infelices ab Ate lacus concitando, cupientes. Quibus igitur deabus adventantibus (ad preces & dandas & accipiendas adhortantibus) qui honorem & obsequium præstiterit, cum etiam ille vicissim valde juvant, & vota facientem audiunt, i. e. qui poenitentia dum errorum deprecatur, eo ipso facto veluti delet temeritatis suæ vestigia, sese cum homine, cujus jura violaverit, reconcilians; pariterque precibus placari se sinens, humanitatis suæ fructus uberes, & mortalibus & diis gratus, percipit. Quod si quis *Atras* revereri obstinate recuset (vel deprecari nolit, vel animum supplicatione commoveri ac deliniri non patiatur) abeuntes eæ patrem Saturnium exorant, ut Ate refractarium illum sequatur (s. ut is permaneat in temeritate sua *(b)*), donec erroribus implicitus justam dederit suæ in deas inobedientiæ poenam. Ergo placare quos offenderit, iram facile deponere, auxilium petentibus severe non denegare, hominis est, qui diis probari velit — Quæ igitur jam allata fere sunt potissima, quæ de Ate in Homero & Hesiodo reperiuntur.

(b) Nam & precibus non flecti temeritatis est.

ANIMADVERSIONES QUASDAM
DE
NOMINE ספר סוד

CONS. AMPL. FAC. PHILOS. IN REG. ACAD. ABOËNSE,

PRÆSIDE

MAG. GUSTAVO GADOLIN,

LINGG. ORIENT. ET GR. PROF. REG. ET ORD.

PRO GRADU

Publico examini subicit

PETRUS EKENVALL,

NERICIUS.

In Auditorio Majori die XXVI Maji MDCCCII.

Horis p. m. confuetis.

ABOË,

In Officina FRENCKELLIANA